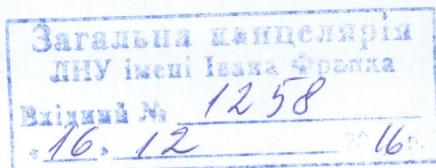

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
Крацило Соломії Олексandrівни
«Профілізація концепту MARRIAGE в англійській мові»,
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук
за спеціальністю 10.02.04 – германські мови

У сучасній когнітивній лінгвістиці мова трактується як експлікаційний механізм, що відтворює основні пізнавальні процеси, пов’язані зі світосприйняттям та світорозумінням людини в певному лінгвокультурному просторі. На зламі ХХ та початку ХХІ століть така тенденція знайшла безпосереднє відображення у низці праць, спрямованих на висвітлення особливостей суспільних явищ та відзеркалення тенденцій міжособистісних стосунків в умовах глобалізаційних процесів. Саме цей аспект аргументовано покладено в основу запропонованого дослідження.

Дисертація Соломії Олексandrівни Крацило виконана в руслі лінгвокогнітивної та лінгвокультурологічної парадигм, в яких акцентується встановлення специфіки окремих концептів англомовної лінгвокультури в аспекті її взаємозв’язків із ментальністю та культурою народу. У фокусі уваги рецензованого дослідження – трактування шлюбу в британському суспільстві, а саме: висвітлення засобів профілізації концепту MARRIAGE в англомовній картині світу, тлумачення його структури та когнітивна інтерпретація змістового наповнення його складників. У дисертації викладено сучасні погляди на проблему дослідження концепту в мовознавчій науці сьогодення, проаналізовано когнітивні аспекти формування та лінгвокультурологічні особливості його сутності. Okрім того, комплексно представлений опис методологічного підґрунтя у лінгвокогнітивному та лінгвокультурологічному аналізі концепту MARRIAGE.

Актуальність проведеного наукового пошуку визначена його інтегрованістю в антрополінгвістичній студії, вивченням лінгвальних та когнітивних механізмів дискурсивної реалізації мовних одиниць. Коло питань, що розглядаються у дослідженні, входить у проблематику наукової теми «Сучасні напрями формування функціонально-прагматичних, номінативних і когнітивних парадигм германських, романських та класичних мов», якою займається кафедра англійської філології Львівського національного університету імені Івана Франка.

Робота Соломії Олександрівни є не першою спробою дослідження концепту MARRIAGE. Як вона сама вказує, цей концепт вже розглядався у порівняльно-зіставному аспекті в дисертації М.В. Михалевої на матеріалі російськомовних та англомовних лексикологічних джерел. До переліку дотичних робіт можна також додати й наукову розвідку А.Л. Кисельової в кореляції з концептом ЖІНОЧНІСТЬ та метафоричний аспект концепту MARRIAGE у сучасному американському політичному дискурсі, висвітлений Дж. Лакофом. Окрім того, наявні дослідження зазначеного концепту в літературі, зокрема на матеріалі творчості письменниці Д. Лессінг (Ю. А. Жаданов та В. В. Савіна). Водночас, саме відсутність комплексного підходу до проблематики свідчить про актуальність наукового доробку Крацило С., який висвітлює всю багатогранність аналізованого концепту.

Не підлягає сумніву наукова новизна рецензованої дисертації, в якій уперше зміст і структура зазначеного концепту вдало змодельована відповідно до структурно-орієнтованого підходу. На мою думку, **новизна** роботи полягає в комплексному когнітивно-дискурсивному описі структурної моделі лінгвокультурного концепту MARRIAGE в єдності його понятійного, образного та ціннісного складників. Побудова такої моделі є внеском у когнітивну семантику та лінгвокультурологію, оскільки розкриває особливості вербалізації уявлень представників британської лінгвокультури про відповідний феномен. **Науково новим результатом** також уважаю опис актуалізації досліджуваного концепту з позицій етимології (внутрішня

форма), історичного шару (розвиток у діахронії) та актуального шару, що входить у загальнонаціональний британський концепт.

Теоретичну базу роботи складають доробки вітчизняних і зарубіжних лінгвістичних шкіл, що безперечно робить дисертаційне дослідження грунтовним і теоретично значущим.

Наукові положення дисертації є виваженими, чітко обґрунтованими через теоретичні постулати, практичний аналіз й узагальнення, а також достовірними. Серед найбільш суттєвих теоретичних здобутків представленої дисертації слід відзначити: 1) визначення змістової структури концепту MARRIAGE за допомогою семантичних та етимологічних особливостей; 2) оформлення асоціативної польової моделі досліджуваного концепту та структуроване представлення його смыслів у пареміологічній спадщині британської лінгвокультури; 3) висвітлення лексико-семантичного, функціонального та когнітивного наповнення дискурсивної реалізації досліджуваного концепту; 4) розкриття особливостей репрезентації аксіологічних орієнтирів британського лінгвокультурного соціуму на прикладі концепту MARRIAGE; 5) побудова фреймової моделі концепту MARRIAGE. Все вищезазначене свідчить про **теоретичну значущість** рецензованої роботи.

Практична цінність дослідження полягає в можливості використання його результатів в лекційних курсах із лексикології сучасної англійської мови, загального мовознавства, спецкурсах із когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології.

Висновок про **обґрунтованість** та **достовірність** виконаного дослідження випливає із позитивного враження від рівня загальнонаукової й філологічної обізнаності дисерантки, репрезентативної бази теоретичних джерел, якою вона послуговується. Перелік опрацьованих і доречно використаних наукових джерел за темою дисертації становить 337 позицій, з яких 196 – іншомовні публікації. Обсяг лексикографічної літератури та

джерел ілюстративного матеріалу є достатнім. Методи дослідження цілком відповідають вирішенню поставлених завдань.

Дисертаційна праця Соломії Олександровни Крацило добре структурована і логічно представлена у трьох розділах, що мають належні висновки. Загальні висновки надають підстави стверджувати, що поставлена мета досягнута, а сформульовані на початку роботи завдання виконані. На схвалення заслуговують додатки дисертації, де докладно представлено результати логемної організації матримоніальних паремій, а також асоціативна польова модель концепту MARRIAGE.

Основні положення дисертації **повністю** викладено в 6 статтях у фахових наукових виданнях України та 2 – за кордоном, а також у 5 тезах конференцій. Зміст автoreферату засвідчує належний науковий рівень дослідження та є **ідентичним** основним положенням дисертації.

Попри достатньо високий науковий рівень дисертації, вважаю за доречне висловити певні міркування щодо трактування окремих понять.

1. В аналізі теоретико-методологічного підґрунтя вельмишановна авторка охоплює цілу низку трактувань сутності концепта та його структури з онтологічно-філософських та мовознавчих позицій (стор. 19-26 та стор. 29-41), однак, часто відсутня або подана фрагментарно інтерпретація безпосереднього зв'язку розлого викладеного давно відомого матеріалу з конкретним дисертаційним дослідженням.

2. Дисерантка майстерно послуговується здобутками вітчизняного та світового мовознавства у сфері когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології. Попри це, склалося враження, що теоретичний розділ запропонованого дослідження поданий хоч і добре підібраним, але густим набором цитат, а не осмисленим викладом узагальнених підходів до окресленої проблематики. Такий виклад матеріалу має радше описовий, а не аналітичний характер.

3. Наявність у роботі рисунків і таблиць, безумовно, полегшує сприйняття читачем викладеної інформації та сприяє об'єктивнішому

зіставному аналізу здобутих результатів. Та наскільки доцільною в дисертації може бути репрезентація давно відомих унаочнень, введених у лінгвістичне середовище іншими авторами (Рис.1.1., Рис. 1.2., Рис. 1.3., Рис.1.5.), – питання риторичне. Натомість, графічне представлення фреймових репрезентацій концепту MARRIAGE, на думку опонента, було б значно більш інформативним за звичайний текст, власне, як і наявність упорядкованих у вигляді таблиць даних, отриманих унаслідок проведеного авторкою дослідження.

4. Оскільки уявлення британців про шлюб упродовж століть базуються на християнській ідеології, доцільно було б проілюструвати прямі цитати з англомовної Біблії – наріжного каменя ціннісної платформи представників британського соціуму та скрабниці мудрості, що справедливо вважається також однією з найбільш вищуканих у мовному аспекті літературних пам'яток. До того ж, автори проілюстрованих романів часто апелюють у своїх творах до біблійного джерела.

5. На думку опонента, дослідниці доречно звернути увагу й на обсяг експлікації образного та ціннісного складників концепту MARRIAGE, оскільки випрацювана модель пропонує доволі стислу інформацію про ці конституенти. Зважаючи на те, що ця модель є базовим інформативним компонентом щодо об'єкту дослідження, вважаю за доречне її інформативно-текстове розширення.

6. Загалом грамотна робота має стилістичні вади. Так, видаються не зовсім коректними вирази «синоніми вербалізують певні когнітивні компоненти досліджуваного концепту» (стор. 102), «когнітивні групи сем мікроконцепту WIFE» (стор. 147). Не конкретною та не уніфікованою є паспортизація проілюстрованих прикладів у підрозділах 2.2.3.-2.2.4., що може ускладнити верифікацію отриманих результатів. Okрім того, наявні синтаксичні, орфографічні та технічні оргіхи в тексті дисертації, що певною мірою відволікає увагу читача від змісту повідомлення.

Попри зроблені зауваження, дисертація Соломії Олександрівни

Крацило справляє позитивне враження і є актуальною, концептуально завершеною науковою працею, самостійним цілісним дослідженням, результати якого поглинюють знання про концептуальний складник мовного знаку, дають змогу побудувати багатогранну та системну модель концепту, виокремити його загальнонаціональну специфіку. Нові, методологічно обґрунтовані результати, отримані в ній, загалом вирішують пріоритетну наукову проблему відображення лінгвокультурних уявлень британської спільноти про явище шлюбу та слугують вагомим внеском у когнітивну семантику й лінгвокультурологію.

Отже, на підставі ознайомлення з текстом дисертації Соломії Олександровни Крацило «Профілізація концепту MARRIAGE в англійській мові», авторефератом та публікаціями авторки за темою рецензованої роботи, вважаю, що дослідження відповідає усім чинним вимогам Департаменту атестації кадрів Міністерства освіти і науки України, зокрема, Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, а його авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент –

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет» *Качмар* О. Ю. Качмар

Підпис доц. Качмар О.Ю. засвідчує:

Вчений секретар ДВНЗ

«Ужгородський національний університет»

Мельник О. О. Мельник

